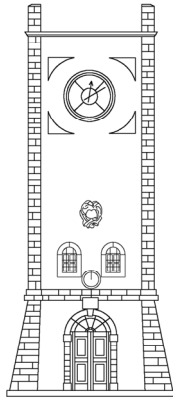

ΠΡΕΒΕΖΑ Β΄

Πρακτικά του Δεύτερου Διεθνούς Συμποσίου
για την Ιστορία και τον Πολιτισμό της Πρέβεζας
(16-20 Σεπτεμβρίου 2009)

Τόμος Ι

Επιστημονική Επιμέλεια
Μαρίνα Βρέλλη-Ζάχου & Χρήστος Σταυράκος

Επιμέλεια Έκδοσης
Νίκος Δ. Καράμπελας & Michael Stork

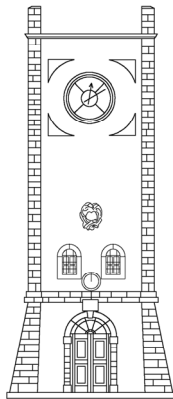
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
ΙΔΡΥΜΑ ΑΚΤΙΑ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ

ΠΡΕΒΕΖΑ 2010

PREVEZA B

Proceedings of the Second International Symposium
for the History and Culture of Preveza
(16-20 September 2009)

Volume I

Scientific Editors

Marina Vrelli-Zachou & Christos Stavrakos

Editors

Nikos D. Karabelas & Michael Stork

UNIVERSITY OF IOANNINA
MUNICIPALITY OF PREVEZA
ACTIA NICOPOLIS FOUNDATION

PREVEZA 2010

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΟΑΝΝΙΝΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
ΙΔΡΥΜΑ ΑΚΤΙΑ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ

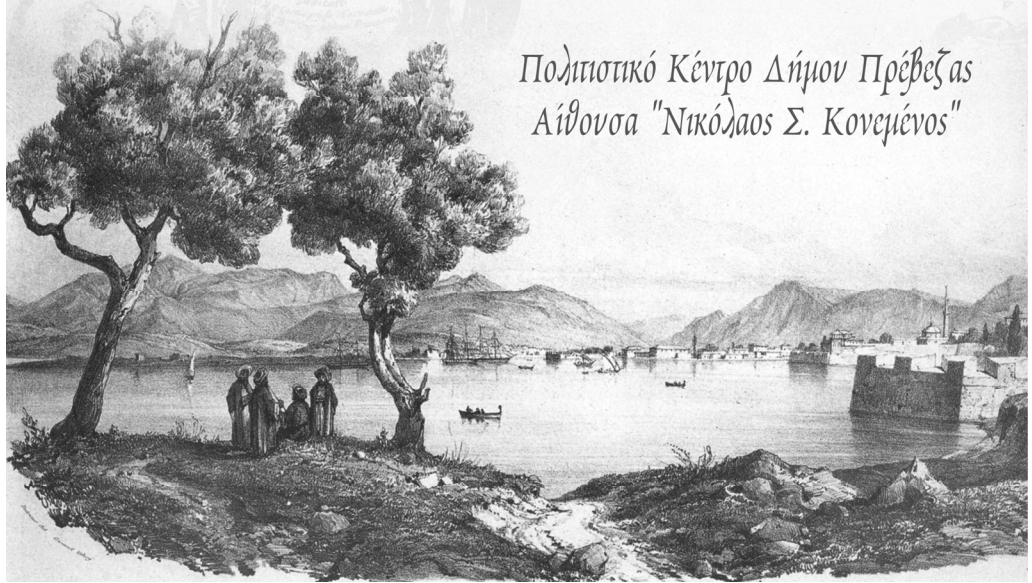
UNIVERSITY OF IOANNINA
MUNICIPALITY OF PREVEZA
AKTIA NICOPOLIS FOUNDATION

*Δεύτερο Διεθνές Συμπόσιο
για την Ιστορία & τον Πολιτισμό
της Πρέβεζας*

Σεπτέμβριος 16-20 / 2009 September

*Second International Symposium
for the History & Culture
of Preveza*

*Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Πρέβεζας
Αίθουσα "Νικόλαος Σ. Κονεμένος"*

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Μητροπολίτης Νικοπόλεως και Πρεβέζης κ. ΜΕΛΕΤΙΟΣ
Ιωάννης Π. ΓΕΡΟΘΑΝΑΣΗΣ, Πρύτανης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Γεώργιος Π. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, Αντιπρύτανης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Σωτήριος Β. ΛΟΥΚΑΣ, Αντιπρύτανης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Δημήτριος Γ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ, Αντιπρύτανης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
*Ευάγγελος ΧΡΥΣΟΣ, Γενικός Γραμματέας του Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινο-
βουλευτισμό και τη Δημοκρατία, ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών*
Μαρία ΝΥΣΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ-ΠΕΛΕΚΙΔΟΥ, Ομότιμη Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Δημήτριος ΠΑΝΟΖΑΧΟΣ, Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας Ηπείρου
Βασίλειος ΙΩΑΝΝΟΥ, Νομάρχης Πρέβεζας
Μιλτιάδης ΚΛΑΠΑΣ, Δήμαρχος Πρέβεζας

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

*Γεώργιος Π. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, Αντιπρύτανης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Καθηγητής Τμήματος
Ιστορίας-Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*
*Γεώργιος ΠΛΟΥΜΙΔΗΣ, Ομότιμος Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου
Ιωαννίνων*
Μιχαήλ ΚΟΡΔΩΣΗΣ, Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
*Βασίλειος ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ, Πρόεδρος Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας, Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας-
Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*
*Αγγελική ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας Πανε-
πιστημίου Ιωαννίνων*
*Μαρίνα ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας Πανε-
πιστημίου Ιωαννίνων*
*Χρήστος ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ, Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου
Ιωαννίνων*
Σταύρος ΜΑΜΑΛΟΥΚΟΣ, Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Αρχιτεκτόνων Πανεπιστημίου Πατρών

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος *Μαρίνα ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Τμήματος Ιστορίας-
Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*
Αντιπρόεδρος *Νίκος Δ. ΚΑΡΑΜΠΕΛΑΣ, Πρόεδρος του Ιδρύματος Ακτία Νικόπολις*
Γραμματέας *Χρήστος ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ, Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*
Ταμίας *Γεράσιμος ΣΟΛΔΑΤΟΣ, Πρόεδρος Κοινοφελούς Επιχείρησης Δήμου Πρέβεζας*
Μέλος *Σοφία ΛΑΧΑΝΑ, Αντιδήμαρχος Δήμου Πρέβεζας*
Μέλος *Βαρβάρα Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, Αντιπρόεδρος του Ιδρύματος Ακτία Νικόπολις*

Περιεχόμενα τόμου I

<i>Χαιρετισμός του Δημάρχου Πρέβεζας</i>	xvii
<i>Χαιρετισμός του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων</i>	xviii
<i>Το χρονικό του Συμποσίου από τον Πρόεδρο του Ιδρύματος Ακτία Νικόπολις</i>	xix-xx
<i>Χαιρετισμός του Προέδρου της Επιστημονικής Επιτροπής</i>	xxi
<i>Εναρκτήρια ομιλία της Προέδρου της Οργανωτικής Επιτροπής</i>	xxii-xxv
<i>Εισηγήσεις</i>	
Α΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: Μεσαιωνικοί – Βυζαντινοί Χρόνοι	
Αθηνά Ι. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΗ	
<i>Η πόλη της Πρέβεζας και η Νικόπολη από τα τέλη του 11^{ου} έως τις αρχές του 20^{ου} αι.</i>	3-31
Αικατερίνη ΜΗΤΣΙΟΥ	
<i>Η περιοχή της Πρέβεζας από την οπτική γωνία του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, 13^{ος} έως 15^{ος} αι.</i>	33-44
Ελεωνόρα ΚΟΥΝΤΟΥΡΑ-ΓΑΛΑΚΗ & Νίκη ΚΟΥΤΡΑΚΟΥ	
<i>Η πρόσληψη του δυτικοελλαδικού χώρου στους λόγιους συγγραφείς της Παλαιολόγειας περιόδου με έμφαση στα υστεροβυζαντινά αγιολογικά κείμενα</i>	45-67
Σπύρος ΑΣΩΝΙΤΗΣ & Ευστρατία ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ	
<i>Ο Αμβρακικός κόλπος κατά τον όψιμο Μεσαίωνα: Χώρος – Οικονομία</i>	69-85
Christos STAVRAKOS	
<i>A Foundry at Preveza. The processing of metals in Preveza during the 15th century</i>	87-93
Cyril PAVLIKIANOV	
<i>Unknown dependency of the Athonite monastery of Vatopedi in the vicinity of Preveza (1476)</i>	95-100

Β΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: 16^{ος}-17^{ος} αιώνας

Gino BENZONI <i>Nelle vicissitudini della Venezia da mar: Preveza</i>	101-106
Simon MERCIECA <i>The Battle of Preveza 1538: the Knights of Malta's Perspective</i>	107-120
Emmanuelle PUJEAU <i>Preveza in 1538: The background of a very complex situation</i>	121-138
Paulino TOLEDO MANSILLA <i>Notes concerning the Battle of Preveza (1538) according to the testimony of Ottoman chroniclers and historians of 16th and 17th centuries and later times</i>	139-167
Leonora NAVARI <i>Coronelli's Maps of Preveza</i>	169-186
Νικόλαος Γ. ΜΟΣΧΟΝΑΣ <i>Βενετικό ενδιαφέρον για τη μείζονα περιοχή της Πρέβεζας στα τέλη του 17^{ου} αιώνα</i>	187-193

Γ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: 18^{ος} αιώνας

Κατερίνα ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ <i>Το εξαγωγικό εμπόριο από το «Golfo di Preveza» στα ιταλικά λιμάνια κατά τον 18^ο αιώνα</i>	195-211
Ελευθέριος Λ. ΒΕΤΣΙΟΣ <i>Η είσπραξη των προξενικών δικαιωμάτων στην περιοχή του Αμβρακικού κόλπου κατά τη διάρκεια του 18^{ου} αιώνα: Ένα πρόβλημα στις σχέσεις προξένων της Βενετίας στην Άρτα και βενετικών αρχών της Πρέβεζας</i>	213-239
Γεώργιος ΠΛΟΥΜΙΔΗΣ <i>Ληστρικά φαινόμενα και συννοριακές διαφορές στην περιοχή της Πρέβεζας (16^{ος}-18^{ος} αιώνας)</i>	241-250
Χριστίνα Ε. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ <i>Κλέφτες και αρματολοί στην Πρέβεζα του 18^{ου} αιώνα</i>	251-264
James S. CURLIN <i>«Remember the Moment when Previsa fell»: The 1798 Battle of Nicopolis and Preveza</i>	265-296
Σπύρος Δημ. ΛΟΥΚΑΤΟΣ <i>Η Πρέβεζα κατά τα γεγονότα και τις διεθνείς συνθήκες τέλη 17^{ου} αιώνα έως και τις αρχές του 19^{ου} αιώνα</i>	297-305
Ρόδη ΣΤΑΜΟΥΛΗ <i>Ειδήσεις για την παιδεία στην Πρέβεζα (δεύτερο μισό 18^{ου} - αρχές 19^{ου} αιώνα)</i>	307-314

Δ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: Μεταβυζαντινή Τέχνη. Οικιστικό
και αρχιτεκτονικό περιβάλλον. 16^{ος}-18^{ος} αιώνας

Ιωάννης Π. ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ <i>Η εντοίχια ζωγραφική του 16^{ου} και 17^{ου} αιώνα στην πόλη και την ευρύτερη περιοχή της Πρέβεζας</i>	315-343
Κατερίνα ΚΟΝΤΟΠΑΝΑΓΟΥ <i>Εικονογραφικές παρατηρήσεις στην εντοίχια ζωγραφική του 18^{ου} αιώνα στην περιοχή της Πρέβεζας: Ο ναός Γενεσίου Θεοτόκου στο Θεσπρωτικό</i>	345-365
Θωμάς Σ. ΜΑΦΡΕΔΑΣ <i>Η μεταβυζαντινή εκκλησιαστική ζωγραφική στην πόλη της Πρέβεζας (1780-1886)</i>	367-393
Νίκος Δ. ΚΑΡΑΜΠΕΛΑΣ <i>Το κάστρο της Μπούκας (1478-1701). Η οχυρωμένη Πρέβεζα μέσα από τις πηγές</i>	395-433
Δημοσθένης Α. ΔΟΝΟΣ <i>Παρατηρήσεις για την πολεοδομική εξέλιξη της Πρέβεζας κατά το 17^ο και 18^ο αιώνα</i>	435-459
Κωνσταντίνα ΖΗΔΡΟΥ-ΤΣΟΛΑ <i>Αναφορές των περιηγητικών κειμένων στην πόλη της Πρέβεζας (15^{ος}-20^{ός} αι.)</i>	461-473

Περιεχόμενα τόμου II

Ε΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: 19^{ος}-αρχές 20^{ου} αιώνα. Η οθωμανική πραγματικότητα

Σπύρος ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ & Χρύσα ΝΙΚΟΛΑΟΥ <i>Η δεύτερη κατάληψη της Πρέβεζας (1806) μέσα από τις αναφορές του προξένου της Επτανήσου Πολιτείας Νικολάου Ζαμπέλη</i>	3-27
Jacob ISAGER <i>A Dane visits the seraglios of Ali Pacha in Preveza</i>	29-40
Δημήτριος ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ <i>Οχρωματικές και οικοδομικές εργασίες του Αλή πασά στην Πρέβεζα</i>	41-51
Κώστας Π. ΒΛΑΧΟΣ <i>Ἡ Πρέβεζα σὲ κείμενα τῶν ἀδελφῶν Francois και Hugues Rouqueville καὶ τῆς Guy Chanterpleure</i>	53-71
Εμμανουήλ Γ. ΒΑΡΒΟΥΝΗΣ <i>Ο Γεώργιος Κονεμένος και η Ηγεμονία της Σάμου (1850-1854)</i>	73-84
Ilber ORTAYLI <i>Society and the governor in Preveza during the time of Abdülhamid II</i>	85-88
Κωνσταντίνος Α. ΚΩΣΤΑΒΑΣΙΛΗΣ <i>Οικονομικές και κοινωνικές σχέσεις στην ύπαιθρο της Πρέβεζας στα τέλη του 19^{ου} αιώνα: το παράδειγμα της Στεφάνης</i>	89-101
Ηλίας Γ. ΣΚΟΥΛΙΔΑΣ <i>Τοπικότητα και ετερότητα στον ηπειρωτικό χώρο κατά την ύστερη Οθωμανική περίοδο: Η Πρέβεζα και ο καζάς της</i>	103-113
Θωμάς ΜΠΑΚΑΣ <i>Η εκπαιδευτική κατάσταση στην περιοχή της Πρέβεζας κατά τα τέλη του 19^{ου} αιώνα</i>	115-129
Μάνος Ι. ΜΑΡΑΓΚΑΚΗΣ <i>Ιστορική διαδρομή και αρχιτεκτονική του Γενί Τζαμιού της Πρέβεζας</i>	131-146

Δώρα ΜΟΝΙΟΥΔΗ-ΓΑΒΑΛΑ <i>Πολεοδομικός μετασχηματισμός της Πρέβεζας στην ύστερη Οθωμανική περίοδο (1864-1895)</i>	147-158
Salvatore CIRIACONO <i>Preveza and the Mediterranean Economy during the Nineteenth and Twentieth Century</i>	159-168
ΣΤ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: 20 ^{ός} αιώνας. Ιστορία. Κοινωνία. Τέχνη. Λαϊκός Πολιτισμός	
Ελένη Α. ΣΥΝΕΣΙΟΥ <i>Η εικόνα της Πρέβεζας των αρχών του 20^{ού} αιώνα μέσα από χαρακτηριστικά κτίριά της</i>	169-185
Λάζαρος Σ. ΣΥΝΕΣΙΟΣ <i>Η απελευθέρωση της Πρέβεζας μέσα από τις πηγές και η συμβολή του Υγειονομικού, του Ναυτικού, της Αεροπορίας</i>	187-209
Θεοφάνης ΜΑΛΚΙΔΗΣ <i>Η μετανάστευση από την Πρέβεζα (1920-1950)</i>	211-220
Θεοδώρα Δ. ΚΑΨΑΛΗ <i>Αγροτικοί οικισμοί της Πρέβεζας σε δημογραφική ανασύνθεση την περίοδο του Μεσοπολέμου (1918-1940)</i>	221-250
Σταύρος ΜΑΜΑΛΟΥΚΟΣ <i>Η αρχιτεκτονική της κατοικίας στην Πρέβεζα ως τα μέσα του 20^{ού} αιώνα</i>	251-278
Ελισάβετ Π. ΣΑΡΡΗ <i>Ο χαρακτήρας και η δομή της πόλης της Πρέβεζας μέσα από το τοπογραφικό σχέδιο του 1938</i>	279-312
Γεωργία ΚΟΝΤΟΥ <i>Ιδεολογία και εκπαίδευση στην Πρέβεζα κατά τη μεταξική δικτατορία (1936-1941)</i>	313-324
Κωνσταντίνα Γ. ΤΣΑΪΜΟΥ <i>Ιταλική βάση υδροπλάνων στο Βαθύ Πρεβέζης κατά το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο</i>	325-341
Μιχαήλ Γ. ΜΕΡΑΚΛΗΣ <i>Ο Καρνωτάκης και η μεσοπολεμική επαρχία</i>	343-349
Ελένη ΚΟΥΡΜΑΝΤΖΗ <i>Κ.Γ. Καρνωτάκης: «Ένας πρακτικός Θάνατος» στην «Πρέβεζα»</i>	351-359
Δώρα ΜΕΝΤΗ <i>Η λογοτεχνική εικόνα της Πρέβεζας από τον 19^ο ως τα μέσα του 20^{ού} αιώνα</i>	361-373
Στέλιος Θ. ΜΑΦΡΕΔΑΣ <i>Η Πρέβεζα, ποιητικό σύμβολο της νεοελληνικής ποίησης</i>	375-382
Γιάννης ΠΛΕΜΜΕΝΟΣ & Αικατερίνη-Μυρτώ ΦΑΤΟΥΡΟΥ <i>Η αστική μουσική στην Πρέβεζα του πρώτου μισού του 20^{ού} αιώνα</i>	383-392

Βάλτερ ΠΟΥΧΝΕΡ <i>Η Πρέβεζα και η ηπειρώτικη παράδοση του θεάτρου σκιών</i>	393-397
Μαρίνα ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ & Νάντια ΜΑΧΑ-ΜΠΙΖΟΥΜΗ <i>Έχει η Πρέβεζα τοπική φορεσιά;</i>	399-421
Μαρίνα ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ <i>Ο Αλή Ντίνο και τα σχέδιά του. Η σκιαγράφιση μιας εποχής στην πόλη της Πρέβεζας</i>	423-458
Δημήτριος Ελ. ΡΑΠΤΗΣ <i>Τα τοπικά αρχεία ως πηγή του τοπικού πολιτισμού. Η περίπτωση της Πρέβεζας</i>	459-468
Κώστας Δ. ΚΟΝΤΑΞΗΣ <i>Ο λαϊκός πολιτισμός της Πρέβεζας και της περιοχής της μέσα από τα δημοτικά τους τραγούδια</i>	469-485
Παρασκευή ΚΟΨΙΔΑ-ΒΡΕΤΤΟΥ <i>Ταξίδι στον κόσμο των γυναικών της Πρέβεζας (20^{ός} αι.). Τα όρια της προσδοκίας, το ήθος της επιβίωσης</i>	487-511
Δήμητρα ΓΟΥΒΙΑ <i>Αρχείο Δήμου Πρέβεζας. Το Ληξιαρχείο Δήμου Πρέβεζας 1921-1960</i>	513-529
Μανόλης Γ. ΣΕΡΓΗΣ <i>Η εφημερίδα «Αγών Πρεβέζης». Μέσον έκφρασης του «συγκρουσιακού κύκλου» των δεκαετιών 1950 και 1960 στην Πρέβεζα και την Ήπειρο, και άλλα στοιχεία της ταυτότητάς της</i>	531-556
Χρήστος ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ <i>Πορίσματα του Δεύτερου Διεθνούς Συμποσίου για την Ιστορία και τον Πολιτισμό της Πρέβεζας</i>	557-558
Παράρτημα	
<i>Κατάλογος Εισηγητών</i>	561-564
<i>Περιεχόμενα τόμων Ι και ΙΙ</i>	565-571

Copyright © 2010

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Δήμος Πρέβεζας, Ίδρυμα Ακτία Νικόπολις

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Πανεπιστημιούπολη, 451 10 Ιωάννινα

Δήμος Πρέβεζας
Ελ. Βενιζέλου & Παχούμη 1, 481 00 Πρέβεζα

Ίδρυμα Ακτία Νικόπολις
Εθνικής Αντιστάσεως 114, 481 00 Πρέβεζα
Τηλ.: 26820-22233 / email: actia@otenet.gr

ISBN 978-960-99475-1-0 [τόμος I]
978-960-99475-0-3 [set]

Παραλαβή και έλεγχος εισηγήσεων: Βασίλης Πολυχρονόπουλος
Ψηφιακή επεξεργασία εικόνων: Γιάννης Β. Παπαλέξης

Τα κείμενα ακολουθούν τις γλωσσικές επιλογές του εκάστοτε εισηγητή.

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση, αναπαραγωγή και μετάδοση των κειμένων του παρόντος τόμου με οποιονδήποτε τρόπο χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη και του συγγραφέα της εκάστοτε εισήγησης, σύμφωνα με το νόμο 2121/1993 περί πνευματικών δικαιωμάτων.

Copyright © 2010

University of Ioannina, Municipality of Preveza, Actia Nicopolis Foundation

University of Ioannina

University Campus, 451 10 Ioannina, Greece

Municipality of Preveza

El. Venizelou & 1, Pachoumi str., 481 00 Preveza, Greece

Actia Nicopolis Foundation

114, Antistaseos str., 481 00 Preveza, Greece

Tel.: +30-26820-22233 / email: actia@otenet.gr

ISBN 978-960-99475-1-0 [vol. I]

978-960-99475-0-3 [set]

Collection and verification of papers: Vassilis Polychronopoulos

Digital editing of images: Yiannis V. Papalexis

Each paper reflects its author's style of language.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form, or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior written permission of the publisher and the writer of each paper of the proceedings.